ଲକ୍ଷ୍ମଣରାଓ ବାପୁରାଓ ଯାଧବ ଏବଂ ଅନ୍ୟଜଣେ

ବନାମ

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଅକ୍ଟୋବର 1,1996

[କେ. ରାମାସ୍ୱାମୀ ଏବଂ ଜି. ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894 ।

ଯେପରି ବମ୍ବେ(ସଂଶୋଧିତ) ଅଧିନିୟମ 1945 ର ଧାରା 4(1) ଏବଂ 6(1)ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଧାରା 3-A ଅନ୍ତଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି- ସମାଜର ଦୁର୍ବଳ ବର୍ଗଙ୍କ ପାଇଁ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ - ଧାରା 6 (1) ଅନ୍ତର୍ଗତ ଘୋଷଣା ପ୍ରକାଶିତ - ଧାରା 3-Aର ଅନୁପାଳନ ନହୋଇଥିବା ଆଧାରରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିଗ୍ରହଣକୁ ଆପତ୍ତି କରୁଥିବା ରିଟ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା - ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ କୁ ଭୁଲ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା-ଏହା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ବିଷୟ ଅଟେ ଯେ, ସର୍ବ ସାଧାରଣଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଛି କି ନାହିଁ - ଧାରା 6, ରାଜପତ୍ରରେ ଘୋଷଣା ପ୍ରକାଶନ ଉପରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମିଳିଥିବା ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକତା ପ୍ରଦାନ କରେ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା:ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 4165/1988 ।

ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ପି. ସଂଖ୍ୟା 1417/1984 ରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 25.2.87 ର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋପାଳ ବଲୱନ୍ତ ସାଠେ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 1 ଏବଂ 2ଙ୍କ ପାଇଁ ଏସ୍. ଏମ୍. ଯାଦବ ।

ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3ଙ୍କ ପାଇଁ ଡି. ଏମ୍. ନାରଗୋଲକର ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894ର ଧାରା 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ଅଧିନିୟମ') ଜୁନ୍ 19,1982 ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା, ଯାହା ସମାଜର ଦୁର୍ବଳ ବର୍ଗଙ୍କ ପାଇଁ ଘର

ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସଂଖ୍ୟା 27/C.1/A/1 ରେ, 1 ହେକ୍ଟର, 19 ଏକର ଏବଂ 8 ତିଜ ପରିମାପକ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଧାରା 5-A ଅଧୀନରେ ଅଧିସୂଚନା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ତଦନ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିବାର ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରାପ୍ତିରେ, ଧାରା 6 ଅନୁଯାୟୀ ଘୋଷଣା, 17 ଜାନୁଆରୀ, 1983 ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିକାରୀ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 9 ଏବଂ 10ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିବା ପରେ, ଉତ୍ତରଦାତା ସଂଖ୍ୟା 3 ଏହି ଅଧିସୂଚନା ଏବଂ ଘୋଷଣାନାମାର ବୈଧତା ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଇଥିବା ଏବଂ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ, ଯେହେତୁ ବମ୍ବେ (ସଂଶୋଧନ) ଅଧିନିୟମ, 1945 (1945 ର 22) ର ଧାରା 3-A ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଜମି ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ କି ନାହିଁ ତାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ଦେଇଥାଏ ଏବଂ ଯେହେତୁ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀ ସେହି ତରଫରୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇନଥିଲେ, ଧାରା 5-A ଅନୁଯାୟୀ ତଦନ୍ତ ପରେ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏହି ଜମି ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ସରକାର ତାଙ୍କ ଉପସଂହାରରେ ଠିକ ନଥିଲେ । ଆମେ ଜାଣିପାରିଛୁ ଯେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିଆଯାଇଥିବା ମତ ଆଇନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଠିକ ନୁହେଁ ।

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ, ଉପଧାରା (2) ରେ ପରିକଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି ଯେ, ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଜଣେ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା କୌଣସି କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା ଶ୍ରମିକଙ୍କର ଏପରି ଅଞ୍ଚଳରେ କୌଣସି ଜମିର ସ୍ତର ଉପରେ ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ ବିଧି ସମ୍ମତ ଅଧିକାର ରହିବ । ଧାରା 3-A ଅଧୀନରେ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିବାର କ୍ଷମତା ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି:

> *" 3- A. ଜମିର ପ୍ରାଥମିକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର କ୍ଷମତା । -କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଜମି* ଆବଶ୍ୟକ ଅଛି କିମ୍ବା କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅଛି କି ନାହିଁ, ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କିମ୍ବା ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ସକ୍ଷମ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ପୂର୍ତ୍ତ ବିଭାଗର ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣତଃ କିମ୍ବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଯଥାସ୍ଥିତି, ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାଧିକୃତ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ତାଙ୍କ କର୍ମଚାରୀ ଏବଂ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ବିଧି ସମ୍ମତ ହେବ ।

(i) ଏପରି ଅଞ୍ଚଳରେ କୌଣସି ଜମି ଉପରେ ପ୍ରବେଶ, ସର୍ବେକ୍ଷଣ ଏବଂ ସ୍ତର ହାସଲ କରିବା;

(ii) ଏପରି ସ୍ତରଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନିତ କରିବା;

(iii) ଏପରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜମି ଅନୁକୂଳ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା; ଏବଂ

(iv) ଯେଉଁଠାରେ ଅନ୍ୟଥା ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ଫସଲ, ବାଡ଼ କିମ୍ବା ଜଙ୍ଗଲର କୌଣସି ଅଂଶକୁ କାଟିବା ଏବଂ ସଫା କରିବା ପାଇଁ ସ୍ତର ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ;

ଉଲ୍ଲେଖଥାଉକି, କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଅଟ୍ଟାଳିକାରେ କିମ୍ବା କୌଣସି ଆବାସ ଗୃହ ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ କୌଣସି ଆବଦ୍ଧ ପ୍ରାଙ୍ଗଣ କିମ୍ବା ଉଦ୍ୟାନରେ (ଯଦି ଏହାର ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ସମ୍ମତି ନ ଥାଏ), ଏପରି ଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ପୂର୍ବରୁ ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଲିଖିତ ଭାବେ ଅତି କମରେ ସାତ ଦିନର ନୋଟିସ ନଦେଇ, ପ୍ରବେଶ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଏହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 (2) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାର ସମାର୍ଥକ ଅଟେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 7 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ, ଧାରା 3-A ରେ ନାମିତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଧାରା 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଜମି ଆବଶ୍ୟକ ଅଛି କିମ୍ବା କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକତାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି କି ନାହିଁ ଜାଣିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଏପରି ପ୍ରାଧିକୃତ ହେବା ପରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପୂର୍ତ୍ତ ବିଭାଗରେ ନିଯୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାଧାରଣତଃ କିମ୍ବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ପ୍ରାଧିକୃତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ, ଯଥାସ୍ଥିତି, କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ପ୍ରାଧିକୃତ କୌଣସି ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ଶ୍ରମିକ, ଜମି ଉପରେ ପ୍ରବେଶ ଏବଂ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ପାଇଁ ବିଧି ସମ୍ମତ ହେବେ, ଏପରି ଅଞ୍ଚଳରେ କୌଣସି ଜମିର ସ୍ତର ନେବା, ସ୍ତର ଚିହ୍ନଟ କରିବା ଏବଂ ଜମି ଏପରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ହୋଇଛି କି ନାହିଁ ତାହା ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଅନ୍ୟଥା ସର୍ବେକ୍ଷଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ସ୍ତର ନିଆଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ଫସଲ, ବାଡ଼ କିମ୍ବା ଜଙ୍ଗଲର କୌଣସି ଅଂଶ କାଟିବା ଏବଂ ସଫା କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ।

ଧାରା 3-B ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଧାରା 4 ର ଉପଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ବ୍ୟତୀତ ରାଜ୍ୟ ସଂଶୋଧନ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 3-A ଅନୁଯାୟୀ ପରିକଳ୍ପିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରାଧିକୃତ କରିବା ପାଇଁ ଏହା କେବଳ ଏକ ସକ୍ଷମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ । ପରିଶେଷରେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ ଯେ, ଏହି ଜମିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି କିମ୍ବା ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଯେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯିବାର ଥିଲା, ସେହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ କିମ୍ବା ଅନୁକୂଳ କି ନୁହେଁ । କେବଳ ଏହି ତଥ୍ୟ ଯେ, ଅଧିକୃତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ କରିବା ଏବଂ ଏହା ଜାଣିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ, ଜମି ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅନୁକୂଳ ହେବ କି ନାହିଁ, ଏହା ଆବଶ୍ୟକ କିମ୍ବା ଆବଶ୍ୟକ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଛି, ଶେଷରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ଛଡ଼ାଇ ନିଏ ନାହିଁ ।

ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 6, ରାଜପତ୍ରରେ ଘୋଷଣା ପ୍ରକାଶନ ଉପରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମିଳିଥିବା ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକତା ପ୍ରଦାନ କରେ । ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ହିଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ, ଏହି ଜମିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି କିମ୍ବା ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକତାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ତେଣୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ମତ ସ୍ୱଷ୍ଟ ଭାବେ ଭୁଲ ଅଟେ ।

ତଦନୁସାରେ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି । 1987 ମସିହା ଫେବୃଆରୀ 25 ତାରିଖର ରିଟ୍ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1417/84 ରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଦିଆଯାଇଛି । କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ ।

ଆର୍.ପି. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ :

ଶ୍ରୀ ଦୀପକ କୁମାର ସାହୁ,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ